

GRUPO PROVINCIAL
G-32014003
xosebaltar@bng.gal

Bernardo Varela López, voceiro do grupo provincial do BNG na Deputación de Ourense; María Mangana Guede e Xose Manuel Puga deputados do grupo provincial do BNG, ao abeiro da Lei da Administración Local de Galiza e demais disposicións concordantes presenta a seguinte ***moción relativa á tramitación da central hidroeléctrica reversible Castrelo de Miño nos concellos de Castrelo de Miño, A Arnoia e Cartelle promovida pola empresa San Isidro Solar 3 SL e ás actuacións que debe levar a cabo esta institución para protexer os intereses medioambientais, sociais e económicos dos galegos e galegas co control público dos recursos naturais de Galiza.***

Exposición de motivos

Galiza é un país especializado na produción eléctrica. Cómpre recordar que esta especialización foi deseñada e imposta de maneira absolutamente unilateral por parte do Estado e, de feito, das 45 grandes centrais hidráulicas existentes hoxe, 32 foron impostas durante o franquismo, sen ningún tipo de proceso participativo ou democrático. Desta época é, precisamente, o encoro de Castrelo de Miño, cualificado no seu día por Otero Pedrayo como “feudalismo hidroeléctrico”. Sen avaliar o seu impacto medioambiental, sen ter en conta o impacto económico ou social nin a opinión da veciñanza, anegáronse moreas de terras para xerar electricidade e esta xeración está hoxe en día na súa totalidade en mans privadas, a construción está sobradamente amortizada e non hai un retorno económico directo que compense o impacto social, económico e ambiental.

Nestes momentos atópase en tramitación no Ministerio para a transición ecolóxica e o reto demográfico (MITECO) o proxecto de central hidroeléctrica reversible Castrelo de Miño, de 260 MW de potencia de bombeo e 205MW de potencia de turbinación, a súa subestación de transformación, e a súa liñas de evacuación, promovida pola empresa San Isidro Solar 3 SL e que afecta fundamentalmente e de forma directa os concellos de Castrelo de Miño, A Arnoia e Cartelle e, por extensión, á comarca do

Ribeiro. Dito proxecto atópase en fase de consultas previas, como paso previo á emisión do Documento de Alcance do Estudo de Impacto Ambiental.

Este proxecto, argumentado na necesidade de aumentar a produción renovable e as alternativas de almacenamento enerxético nun contexto de crise climática, non pode verse de forma illada nin sen ter en conta que precisamente a crise climática obriga a repensar o uso dos recursos enerxéticos e a protección da biodiversidade. É necesario continuar avanzando na descarbonización, mais é necesario pensar un novo modelo enerxético galego que teña en conta as nosas necesidades e non só o noso potencial xerador. Debemos lembrar, tamén, que renovable non é inocuo, senón que tamén ten impacto. Neste momento, xunto este proxecto están en previsión moitos outros, que suporían pasar dos case 4.000MW instalados a case 7.000MW cun impacto só comparable ao que supuxo a instalación da hidráulica que xa temos, e que non se está a avaliar de forma conxunta e acumulada, da mesma maneira que está a pasar co boom eólico depredador.

Collendo os datos definitivos máis recentes de Red Eléctrica de España, referidos a 2022, Galiza exportou o 40,5% da electricidade xerada. Ademais, do total producido, o 64,8% foi renovable. Isto colócanos como a terceira comunidade do Estado que máis renovable xerou. O ano anterior fomos a segunda, mais hai que ter en conta que 2022 foi un ano protagonizado pola seca e iso fixo que a produción hidráulica baixase. Con todo, seguimos liderando en renovables. Canto á potencia de xeración, o 70,6% é renovable, isto colócanos como a quinta comunidade con maior cota de tecnoloxías limpas e xa cumprimos os obxectivos europeos para 2030.

Temos moito por avanzar mais a conclusión é clara: Galiza contribúe xa decisivamente á loita contra o cambio climático e a un modelo enerxético cada vez máis renovable. Polo tanto, temos marxe e dereito a facer unha planificación adecuada sen que nos impoñan outra vez, como no século XX, un modelo alleo ás nosas necesidades e un papel de colonia enerxética no que nós temos os impactos e non os beneficios. Así mesmo, hai que ter en conta que nun contexto coma este, onde cada vez os episodios de seca son máis frecuentes, é necesario facer unha adecuada protección da biodiversidade en xeral e dos recursos hídricos en particular, polo que as cautelas deben ser máximas. Sobre todo tendo en conta precedentes recentes no que as empresas eléctricas Iberdrola e Naturgy, buscando maximizar os seus beneficios e producir máis enerxía máis barata coa hidráulica, nun momento de carestina procederon ao baleirado dos encoros con especial incidencia nos encoros de Cenza, As Portas, Salas e Belesar de Ourense e Lugo e causando unha seria alarma nos de Muíños e Viana, producindo graves consecuencias en polo menos 18 concellos desta provincia.

As decisións de hoxe constrúen a Galiza do futuro polo que é o momento de reorientar as políticas públicas a favor dunha visión integral que contemple todas as fontes de enerxía renovable e equilibre os aspectos económicos, ambientais e sociais. É o momento de facer que haxa unha transición verdadeiramente xusta, democrática e descentralizada na que Galiza poida ter máximo beneficio. Para iso, habería que corrixir a anomalía democrática que supón que unha gran parte dos nosos ríos, como os da Confederación Hidrográfica do Miño-Sil, dependan de Madrid, igual que os grandes proxectos enerxéticos, furtando a nosa capacidade de decisión. Así mesmo, sería necesario facer unha planificación global, onde se teñan en conta as nosas necesidades e todas as tecnoloxías e garantir compensación polo impacto da produción cunha tarifa eléctrica galega que nos axude ao desenvolvemento económico e social.

As comarcas de Ourense teñen o 50% da gran hidráulica de Galiza no seu territorio e, porén, somos o territorio máis empobrecido do país, coa maior perda de poboación activa e de mocidade, cunha crise demográfica de grande intensidade, cun grande abandono do sector primario, enormes deficiencias nas comunicacións, unha gran crise nos servizos públicos e lideramos todas as estatísticas negativas no económico. Mentres, as grandes eléctricas obteñen millóns de euros dos que apenas queda nada no territorio.

Nestes momentos, non podemos permitir que a avalancha de macroproxectos hidráulicos, eólicos ou fotovoltaicos poñan en risco a nosa biodiversidade pola falta de garantías e de planificación. As condicións climáticas desta parte do país, ademais, fan que debamos prestar atención á protección dos recursos hídricos, mais tamén para evitar que ameacen espazos vitais para a recuperación da fauna e da flora, para evitar a perda de terreo produtivo, perdas patrimoniais, etc.

O proxecto sinalado tería, en calquera das súas alternativas de construción, un enorme impacto na mobilización de terras e no seu soterramento, e malia que o informe inicial é xenérico e falto de concreción e cobre unha área de influencia de só dous quilómetros, xa avanza a afectación a especies vulnerables, a hábitats de interese comunitario, a necesidade de construír novas vías, a afectación a recursos hídricos superficiais e subterráneos, o risco de erosión. Así como outras afectacións non sinaladas no documento inicial do proxecto de Castrelo e das que xa alerta a propia veciñanza, que se opón radicalmente, así como outras organizacións, comuneiros, negocios e que mesmo coliden con inversións feitas pola propia Deputación de Ourense no actual encoro de Castrelo de Miño.

As afectacións a inversións e os apoios desta institución non coliden por vez primeira vez con macroproxectos de empresas enerxéticas co proxecto de Castrelo, senon que acontece tamén co boom eólico desenvolvido sen unha adecuada planificación e

vixiancia pública, baixo unha arquitectura legal obsoleta e sen garantías para a participación social e sen ter en conta as necesidades do país e do territorio e a compatibilidade coas actividades socioeconómicas. Foi o caso do intento de implantación do macroproxecto Tramontana - Mistral - San Martiño e as LAT do Xurés (até Muíños) e a LAT do Larouco (até Cualedro) afectando á practica do parapente na Serra do Larouco, punto referencial a nivel europeo, e no que a Deputación de Ourense ten apoiado con financiación de accesos ás pistas de aterraxe e despegue e que só grazas a evitarse a implantación de aeroxeradores e liñas de alta tensión, grazas á oposición social contra este macroproxecto, esta Deputación poderá apoiar o campionato do Estado de Parapente de 2024 na serra do Larouco, organizado por primeira vez por un clube galego, o clube de parapente de Baltar

Polo tanto, por responsabilidade colectiva, non se pode permitir o avance de macroproxectos que profunden na sobreexplotación dos nosos recursos naturais e en agravar un modelo enerxético que xa é alleo ás nosas necesidades socioeconómicas e medioambientais e que só van empobrecer aínda máis esta parte do país.

Por todo o exposto o grupo provincial do BNG de Ourense propón os seguintes acordos para o seu debate en pleno.

Acordos

1. Instar aos concellos de Castrelo de Miño, Cartelle e A Arnoia e á Deputación de Ourense a facer pública e comunicar á veciñanza cal foi posición que estas institución trasladaron ao MITECO a respecto do proxecto de Central Hidraulica Reversible na fase potestativa, na que estas institucións se tiñan que pronunciar e que a veciñanza pediu que se paralizase xa nesta fase.
2. Demandar do goberno central que rexeite a elaboración o documento de determinación do alcance do estudo de impacto ambiental da central hidroeléctrica reversible Castrelo de Miño nos concellos de Castrelo de Miño, A Arnoia e Cartelle promovida pola empresa San Isidro Solar 3 SL para protexer os intereses dos galegos e galegas ante o prexuízo ambiental, económico e social que tería.
3. Intar á Xunta de Galiza a aposta por un novo modelo enerxético galego a partir da elaboración dun Mapa de necesidades e ordenación enerxética onde se planifique que tecnoloxías precisamos e as súas posibles localizacións e que se someta esta planificación a unha avaliación ambiental estratéxica para ter as máximas garantías de protección medioambiental.
4. Instar á Xunta de Galiza a asumir as máximas competencias en materia de enerxía que lle outorga o Estatuto de Autonomía de 1981.

5. Instar á Xunta de Galiza a que demande as debidas competencias para que Galiza Xestione directamente os seu rios e bacías. Co fin último de evitar que empresas eléctricas comprometan os intereses ambientais, económicos e sociais do País e exploten os nosos recursos naturais de costas os intereses das galegas e galegos.
6. Instar á Deputación Provincial de Ourense a remitir as alegacións necesarias e desenvolver cantas actuacións sexan precisas para a paralización do proxecto de central hidroeléctrica reversible e da megabalsa do coto Novelle.

Ourense, 11 de outubro de 2023

Asdo: Bernardo Varela López
Voceiro do grupo provincial do BNG

Ao Sr Presidente da Deputación Provincial de Ourense